

E. O.

"Georgius Agricola 1494-1555, zu seinem 400 Todestag, 21. November 1955", Berlin 1955 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 1/2, 420-421

1956

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zebraane przez autorów i rozszyfrowane liczne dokumenty, jak listy, rękopisy artykułów, odbitki korektorskie, rzucają nowe światło na historię przyjaźni dwóch słowiańskich uczonych.

Większość dokumentów została znaleziona w Muzeum-Archiwum D. I. Mendelejewa Uniwersytetu Leningradzkiego, część zaś w archiwum Akademii Nauk ZSRR, część w Muzeum D. I. Mendelejewa Leningradzkiego Naukowo-badawczego Instytutu Metrologii.

*

Brauner zapoznał się z ideami Mendelejewa w 1877 roku z książki Lothara Meyera (1830—1895) *Moderne Theorien*. Odtąd stał się entuzjastycznym wyznawcą teorii wielkiego odkrywcy i gorącym jego obrońcą przed napaściami niektórych zagranicznych uczonych, starających się pomniejszyć znaczenie odkrycia Mendelejewa.

Z załączonej korespondencji wynika, jak wysoko cenił Mendelejew przyjaźń i współpracę młodego uczonego; świadczy o tym m. in. fakt zaproszenia go do współautorstwa w opracowaniu fundamentalnego dzieła *Podstawy chemii (Osnowy chemii)*, do którego Brauner napisał jeden rozdział.

Brauner wszedł do historii nauki światowej jako kontynuator nauki Mendelejewa o elementach chemicznych. Nazwisko jego jest ściśle związane z nazwiskiem jego wielkiego przyjaciela. Jeden z autorów recenzowanej książki, Kedrow, w następujących słowach charakteryzuje znaczenie współpracy i przyjaźni dwóch uczonych:

„Jeśli Brauner znalazł w osobie Mendelejewa swego kierownika naukowego... to Mendelejew znalazł w osobie Braunera wiernego ucznia i kontynuatora..., który potrafił wniknąć w istotę problemów naukowych nurtujących Mendelejewa“ (s. 76).

Cenna książka Kedrowa i Czencowej zasługuje w pełni na to, by ją czytał nie tylko historyk chemii, ale każdy interesujący się historią nauki.

L. Szyfman

Georgius Agricola 1494—1555, zu seinem 400 Todestag, 21. November 1955. Akademie — Verlag, Berlin 1955, s. 376.

W ramach obchodu czterechsetnej rocznicy śmierci wielkiego uczonego niemieckiego G. Agricoli, Niemiecka Akademia Nauk w Berlinie wydała we wzorowej szacie graficznej wielką księgę pamiątkową, liczącą niespełna 400 stron dużego formatu i zawierającą 27 prac. Omawiają one wszechstronną działalność uczonego, malują tło historyczne jego działalności i wpływ jego dzieła na rozwój nauki i techniki w Niemczech i innych krajach. Przykładowo można podać następujące tytuły prac:

prof. Leo Stern, *Wielki niemiecki przyrodznawca i humanista Georgius Agricola i jego czasy* (40-stronicowa praca otwierająca księgę),

prof. Georg Spackeler, *Agricola jako górnik*,

dr inż. Walther Fischer, *Agricola, ojciec mineralogii*,

prof. Alfred Lange, *Agricola i hutnictwo jego czasów*,
dr inż. Paul Beyersdorfer, *Agricola i hutnictwo szkła*,
prof. Theodor Brugsch, *Agricola jako lekarz*,
dr Helmut Wilsdorf, *Agricola jako pierwszy historyk górnictwa*,
Rudolph Strauss, *Działalność Agricoli jako burmistrza i dyplomaty*.

Trzy prace wyszły spod piór nie niemieckich. Prof. S. W. Szuchardin (ZSRR) pisze o wpływie Agricoli na rozwój górnictwa w Rosji w wiekach XVI—XVIII, doc. Jenö Faller (Węgry) daje pracę *Co górnictwo węgierskie zawdzięcza Agricoli?*, wreszcie prof. A. Krupkowski pisze o niektórych metodach metalurgicznych określanych przez Agricolę jako „polskie“.

Zamyka księgę opatrzony kolorowymi tablicami przegląd wszystkich dzieł Agricoli.

Zwraca uwagę tempo technicznych prac wydawniczych nad tą bogato ilustrowaną księgą: materiały nadchodziły w okresie wakacyjnym 1955 r., a 21 listopada księga została wręczona uczestnikom obchodu.

E. O.

Iz historii nauki i techniki Kitaja. Sbornik Statiej. Izdatielstwo Akademii Nauk SSSR. Moskwa 1955, s. 182.

Wydany przez Instytut Historii Przyrodoznawstwa i Techniki Akademii Nauk ZSRR zbiór zawiera referaty wygłoszone na uroczystym posiedzeniu Rady Naukowej tego instytutu w dniu 19 października 1954 r. z okazji pięciolecia powstania Chińskiej Republiki Ludowej.

Przeszło połowę książki zajmuje obszerna praca F. J. Niestieruka *Gospodarka wodna Chin*, zawierająca przegląd przedsięwzięć z zakresu budownictwa wodnego w Chinach w ciągu tysiącleci ich historii oraz opis prac prowadzonych w tym zakresie w ciągu ostatniego pięciolecia.

Oprócz tego N. A. Figurowskij pisze o chemii starożytnych Chin i o jej wpływie na rozwój nauki w innych krajach, A. I. Juszkiewicz — o osiągnięciach matematyki chińskiej, I. D. Straszun — o ogólno-biologicznych poglądach lekarzy dawnych Chin i wreszcie W. N. Fiedczina — o Czan Czunie, chińskim podróżniku XIII wieku.

E. O.

M. T. Bielawskij, M. W. Łomonosow i osnowanije Moskowskiego Uniwersitetieta. Izdatielstwo Moskowskiego Uniwersitetieta, 1955, s. 312.

A. F. Kononkow, *Istorija fiziki w Moskowskom Uniwersitetie (1755—1859)*. Izdatielstwo Moskowskiego Uniwersitetieta, 1955, s. 300.

Dwusetna rocznica założenia Uniwersytetu Moskiewskiego stała się okazją do kilku już publikacji, które poprzedziły dwutomową historię tego zakładu naukowego.